

Čitateljem v pouk in zabavo.

Moški in ženski orjaki v zgodovini.

Vojvoda Močni.

Najmočnejši mož, o katerem poroča zgodovina, je v 15. stoletju živeči vojvoda Krištof Bavarski, kateri je znan pod priimkom »Močni«. Zanj je bila malenkost, če je razbil s svojo pestjo z enim udarcem medvedu glavo in če je vrgel cent težak kamen na daljavo 20 korakov.

Poseben dokaz njegove moči je bil boj, katerega je izvojeval čisto sam proti 30 Turkom, od katerih je obležalo 13 mrtvih na bojišču. Ravno kar omenjeno zmago je plačal vojvoda s svojim življenjem. Bitka ga je vsega razgrela in bil je toliko nepreviden, da se je napil iz vrečca ledeno mrzle vode ter ga je zadela pri priči kap.

Dva francoska orjaka.

V prvi sredini 17. stoletja je živel na Francoskem gospod Boufflers. Bil je tako močan, da ga ni mogel nikdo, če je stal, premakniti z mesta. Temu dokaj enak sorojak je bil Janez Peter Moulain. Radi nekega političnega prestopka so ga vklenili štirikrat v verige in so ga hoteli odpeljati v Pariz v ječo. Verige je prelomil liki niti. Deset vojakov, kateri so mu hoteli zabraniti pobeg, mu ni bilo kos.

Brazilijanski cesar

Pedro je razpolagal z izredno močjo. V ogromni Braziliji v Južni Ameriki je obstojala od nekdanj za pust navada, polivati svoje prijatelje z vodo. Čim bolj je kedo koga polil, tem bolj so se smejali drugi. Nekega pustnega dne se je vozil cesar v pristanišču v spremstvu dveh dvorjanov v čolnu. Naenkrat je zgrabil oba spremiljevalca za obleko pri vratu, ju je vzdignil iz čolna v zrak in ju je potuknil nato oba do vratu v vodo.

Ruski kipar.

O znamenitem ruskem kiparju Borisu Orlovskem, ki je umrl v Petrogradu leta 1837, pripovedujejo naslednje: Lepega dne je prejel povelje, da se mora zglasiti pri velikem knezu Konstantinu, katerega ni našel doma. Da bi spomnil kneza na njegovo pozabljenost, je vzel z ognjišča težke klešče za prelaganje gorečih polen in jih je zvil z roko skupaj. Ko se je vrnil knez in je videl zvite klešče, je takoj uganil, kedo je bil pri njem.

Nemški stotnik.

Vesel doživljaj kroži o nemškem stotniku Kleistu iz Pommerna. Stotnik je posetil vojvodo Janeza Friderika in ga prosil, naj mu da piva, predno bo legel k počitku. Vojvoda mu je odgovoril: »Pojdi kar sam v klet.« — Častnik je res odklopotal v klet, iz katere se je vrnil s štirimi velikimi sodci piva, katere je držal deloma v rokah, deloma pod pazduho.

Ženska orjakinja.

Zgodovina nam ne poroča samo o orjaško močnih moških, ampak tudi

o atletkah iz vrst onega spola, katerega prištevamo med nežne. Najbolj znamenito močna je bila gledališka igralka na Francoskem z imenom Gautier. Ponudila se je za rokoborbo z Moricem Saškim, katerega se ni upal nikdo lotiti. Orjak je moral napeti vse svoje moči, da je zmožal neverjetno močno igralko. Njene roke so bile sicer majhne, a vendar močne dovolj, da je zvila srebrni namizni krožnik, kakor bi bil iz papirja in celo zlatnik je prelomila z rokami na dvoje. Nobeden ni mogel zdržati, če mu je segla v roko in mu je stisnila pest s svojo močno roko.

*

Zlata pravila za srečen zakon.

Samuel Harrison, uradnik poročne urada v Evanstonu, Illinois (Združene države Severne Amerike) trdi, da se mu je posrečil recept za srečen zakon. Vsak par, ki ga zveže v svoji uradni dolžnosti, poteši z »zlatimi pravili«, ki jih ima že natiskane, da jih ni treba zapisovati ženinom in nevestam.

Za moža: Reci svoji ženi vsak dan večkrat, če pa tega ne moreš, vsaj enkrat, da jo ljubiš. Takšnih izjav ji ni nikoli preveč.

Za ženo: Izjavi svojemu možu vsak dan, da je bistroumen in pameten. S tem se mu polaskaš, on pa postane samozavestnejši in ti imaš korist od tega.

Za oba: Zaupajta drug drugemu — kajti nezaupanje je začetek zakonske razdrtiže!

Če se tebi (ali njemu) zdi, da si nesrečno omožena, pomisli na to, da je tudi on nesrečno oženjen!

Za moža: Opuščaj, a ne beleži odpustljivosti v svoje srce!

Za ženo: Pomisli, da je slab zakon še vedno boljši kakor samski stan!

*

Kaj je imel Kolumb od odkritja Amerike?

Novodoben raziskovalec neznanih pokrajin lahko računa s sigurnostjo, da bo bogato odškodovan za svoj trud in delo. V srednjeveških in sploh starih časih je bila usoda znamenitih odkriteljev čisto drugačna. Morali so se celo odreči zasluženi slavi za časa življenja in se zadovoljiti s prepričanjem, da bodo znali vsaj pozni potomci prav ceniti njihova dela. Ako vzamemo v pretres denarne koristi, katere je imel največji odkritelj Kolumb od Amerike, se bomo čudili.

Zato, da je odkril Kolumb celi novi svet, v katerem živi danes na stotine milijonov belokožcev, je dobival mesečne plače 2000 Din. Ladijski kapitani v dobi Kolumba so prejemale letne plače 1400 Din.

Mesečni prejemki navadnega mornarja so znašali tedaj 200 Din. Oprema celotne Kolumbove ekspedicije je stala brez ladij 240.000 Din.

Prvo Kolumbovo potovanje v Ameriko je trajalo več nego sedem mesecev. Odplul je dne 3. avgusta 1492 in je pristal v novem svetu 4. marca 1493.

Po vrnitvi je zahteval, naj mu povrne stroške, katere je imel med vožnjo in jih je sam plačal.

Konečni Kolumbov račun se je glasil na 350.000 Din.

Danes rabi potniška ladja desetkrat več denarja, da opravi Kolumbovo vožnjo v nekaj dneh. Najmlajši častnik na današnji potniški ladiji bi gledal presneto debelo, če bi mu ponudila paroplovna družba plačo odkritelja Amerike — Kolumba!

*

Ogenj in gašenje.

Letos je uničil požar japonsko mesto Hakodate, kar je bila ena največjih nesreč, ki je zadela človeštvo. Po uradni ugotovitvi je bilo pri tem požaru nad 1000 oseb ob življenje, nekaj tisoč pogrešanih in zopet več tisoč ranjenih. Streho je zgubilo 120.000 prebivalcev. Škoda znaša pol milijarde dinarjev. Ker je bilo malodane celotno mesto leseno, tudi škoda ni bila krita z zavarovanjem. Na tisoče bogatinom je bila čez noč usiljena — beraška palica.

Ognjeni kerobač.

Požar mesta Hakodate je dal celemu svetu dober nauk. Pokazalo se je, da je ogenj kljub najbolj modernemu boju z njim sila, kateri človek ni kos. Čuditi se moramo, če pomislimo, koliko znamenitih javnih poslopij in preobljudenih mestnih okrajev je v zadnjem času upepelil ogenj. Na Angleškem so dognali, da znaša letna požarna škoda 10 milijonov dinarjev. Lansko leto so pometali londonski gasilci na goreče in od ognja ogrožene strehe 65 milijonov litrov vode.

Nov material, nov vzrok za požar.

Človek ne bo postal nikdar popolen gospodar nad plameni. Z iznajdbami vedno novih naprav ali aparatov za gašenje se pojavlja vedno nov način požarov, s katerim je treba resno računati. Pred leti je še bil pri hišah les najbolj izpostavljen požarni nesreči. Danes so hiše, pohištvo in tla preplekana z lakastimi barvami, ki so bolj gorljive nego suhe treske. Večina modernih poslopij je opremljena z elektriko ter s plinom. V bližini stanovanjskih poslopij so navadno še avtomobilske garaže z zalogami bencina. Danes redkokedaj pogasijo ogenj z vsipavanjem vode nanj. Gasilec mora biti dandanašnji učenjak. Znatí mora, kako je treba gasiti olje, kemikalije, plin in od elektrike povzročeni ogenj.

Z izboljšanjem aparatov za gašenje so postali pa tudi ljudje veliko bolj — neprevidni!

Ali si že obnovil naročnino?